

מכתב אל המו"ל.

אין כל ספק בעיני, כי המבקר המצוי בשוק ספרותנו, אחרי אשר יעבור על שירים אחדים בספר הזה, יעקם את שפתו ויקרא מנהמת לבו: "מזל טוב, הנה משורר מבעלי ה"מהלך החדש"! — צדקת, ידידי המבקר: פעמים רבות אמנם קראת בתמימותך "מהלך חדש" למהלך ישן נושן ותוצא מישפט מעוקל; אולם זאת הפעם לא שנית. הנה לפנינו באמת משורר בעל "מהלך חדש". אבל אתה דורש את הכנוי הזה לגנאי, ואני דורשו לשבח.

קראתי בשום לב את הספר הזה אשר שלחתם לי, ידידי המו"ל, למען אתיצב בשערו לבאר להקוראים ב"פתח דבר" את טיבו ותכונתו של המשורר החדש, — ואראה אמנם כי אין משוררנו זה נזקק כלל ל"אפוטרופסות" ספרותיות. את שיריו יקראו, יאהבו וגם ישירו, אם היום או מחר, גם אם לא ירביקו עליהם פתקא של "הכשר" מטעם הבקרת. זאת ועוד אחרת: אין אני חושב את קהל קוראינו לילדים קטנים, כי אבוא ללעם להם את השירים, אשר אתם נותנים לפניהם הפעם, הדק היטב, למען יעכלו אותם בלי עמל רב. מובטח אני, כי כל אלה שיש להם חך טועם יבינו וירגישו את טיב השירים האלה גם בלי עזרת מבאר ומפרש, ה"חזיונות והמנגינות" האלה — מדברים בערם.

אמרת, כי משוררנו זה, מר ש. טשרניחובסקי, הוא מבעלי ה"מהלך החדש", וזאת מעלתו העקרית: הוא איננו הולך בדרך כבושה לרבים, איננו מחקה את משורריו המוסכמים, הוא מבקש לו תכן חדש וסגנון מיוחד. בתדשירתו איננה יוצאת בבגדים שאולים, איננה מתעטפת בטלית שאינה שלה. כנפיה אמנם עידן רכות, אבל אין בהן נוצות זרים. הוא אמנם כופה ומכריח לעתים את השפה העברית להשתעבר לרוחו, לפעמים גם באופן אכזרי קצת. הוא מחבר ומצרף בה מלים באופן מוזר, ביחס אל הסגנון הרגיל של ספרותנו השירית; אבל הוא עושה זאת יען כי צרה לו המסגרת של אותו הסגנון המקובל. זה דרכם של כל המשוררים הצעירים בעלי הכשרונות וההגיונות בכל הספרויות, לבקש איפנים חדשים בדרכי שמוש הלשון ובצורת השיר ומישקלו, רעיונות

חדשים ורגשות חדשים דורשים גם סגנון חדש. הנכם חוששים, ידידי, ש"כא יתקצפו" הקוראים הפשוטים" למקרא ספר השירים הזה. אדרבה יתקצפו, יתרגו ויתעללו למקרא השירים החדשים האלה שאינם כתובים על פי הטופס הישן, אך לא יתקפו ולא יתקשו, אך אל יקראום כזמירות ישנות, כפזמונות שהם שגורים בהם כבבה הימים. חכעם הקצף — אית חיים הוא, וכל אית חיים הוא אית לטובה, יתרגלו בא קוראינו לאט לאט לצורות ולבריאות חדשות בספרותנו. ימים יבואו אשר ימצאו מעם גם בחדש, והלואי שלא יוציאו או מפניו את הישן...

והשירה אשר ישיר לנו מר טשרניחובסקי חדשה היא, ובמקום שהשפה נשמעת לו כמה נועם, כמה הוד וכמה פיוט אמתי שפוכים עליה. מה נשגבו חרוזיו הפשוטים בתארו את הערב:

כני רכסי התל	יברק כוכב הציר;
ישתרע הצל	פתע נעור זפיר,
יקדיר, יעיב עין מעור-הבתם;	יהנה אט באשדות נחל הקום,
יגום, יישן הגל,	ונכנה בסוף...
סהר יהל כצל,	שור — שם יעיף הכרוב,
סביב אודה ומנוחת תקסם.	נשא שמי על כוכב שמים.

(חזיונות ובגנינות, 11, 10).

קראו נא, קוראים אהובים, את שיר "הערב" של יל"ג ("כל שיריו" ח"א 12) ותראו את ההבדל הגדול שבין ישן וחדש. מר טשרניחובסקי מתאר לנו בקיום מועטים ומאד דקים את פיוטו וקסמו המיוחד של "הערב" ואת פעולתו על דמיונו. המשורר נסך גם עלינו כדמיונו, עד כי הננו רואים אתו גם את הכרוב אשר ינשא שפי על כוכב שמים; הננו חשים ומרגישים יחד את המשורר את סוד הערב, את כל ההוד והקדש שבמנוחתו. אולם יל"ג לא יתאר את הערב, לא ירגיש את הנשגב והיופי שבו, לא יראה לנו את פעולת הערב על נפשו ורוחו הוא, כי אם יספר:

מה־נעים הערב ללבב כל גבר
 אם כר־נפש הוא, אם גבר צולח
 — — — — —
 — — — — —

תחת לתאר את הערב ורשמיו המיוחדים שהוא עושה על נפשו יבוא יל"ג כחוקר־הלשון ויאמר:

על פן לזמן שהוא ערב קראו,
 כי ערב הוא לגו מתוק לגפש.

ברוב שירי טשרניחובסקי הננו רואים ומרגישים געגועי־משורר, נפש

שואפת והומיה. משוררנו זה חפץ חיים הוא, מבקש אהבה, חומד את הטבע ומנעמיה ומתרפק על כל יופי ונשגב. הוא לא יחבר שירים בשביל איוו תכלית, לרגלי איוו מאורע חשוב בעיני רבים. הוא כשורר יען נפשו רועדת.

עת פגור תחת יד רגשת יתפח

וינתק מיתר בך מפרי הפאב העז,

וגם: פרעוש, פגעוש ונתוץ ארזים סער נגב

ישטף מטרות עז פי יקסה גוש ורגב.

(חיונות ומנגינות 19/20).

צער-העולם, השאלות הנצחיות, ההפכים העמוקים והסתירות העצומות בנפש האדם והקרעים והנגודים אשר ברוח בן דורנו המשכיל זרים למשוררנו זה. הוא כמעט לא ידעם. שבר בת עמו, תקותו ויאושו; נשיקת אהובתו, לחישת הרוח, צפצוף הצפרים, רעידת הגלים ממלאים את כל חלל עולמו הפנימי של המשורר. משוררנו זה מניע את עולם הרגשות הכמוסים בקרבנו והוא נותן להם דמות וצבע. הוא מעורר את נענועינו אל היופי שבחיים, אל ההוד שבטבע. בשיריו אמנם לא תמצאו פלוסופיה וחקירה, ומה בכך! נפשנו יבשה, לבנו נמק מרוב חקירה והתפלספות, מרוב חשבונות ועיונים, לכן נברך נא את כל משורר אשר יחיה את רגשותינו, יעצים את מספרם ויגדיל את תשוקת חיינו. ורגשות, התשוקות, הגעגועים, הנשיות, השאיפות והמגמות — הם הם החיים וצמם, והפלוסופיה וההתחכמות באות רק להמעיט את דמותם ולהכהות את זיום. ומשוררנו זה איננו מוץ את רגשותיו, איננו מקמט את מצחו ואיננו נעוה את פניו למען יראה כמשורר גדל-דעה. משוררנו בוכה רק בשעה אשר ייש באמת כאב וצער בלבו. הוא איננו מצלף את שקדי-דמעותיו, כי דמעותיו וירדות ונזפלות מאלהין. אבל הוא ביכה רק לעתים רחוקות מאד, וגם זאת לא מתוך יאוש ורפיון, כי אם מתוך שפעת-החיים ומלואם.

אולם אל נא נפזר שושנים על דרכם של הסופרים הכתחילים, פן יסוגו אחרי כן אחור מפני כל קוץ מכאיב. לא נכחד מכם, סופרים מתחילים, את האמת ומרה, כי דרך העבודה בספרות העברית מלאה חתחתים ומכשולים, חוהים וברקנים; אשרי הסופר אשר ימצא בה אף שושנה אחת. לא נכחד מכם את האמת, כי אין כמעט בקרב עדת הסופרים העברים אחים ורעים, עוזרים ותומכים, אהבה וירידות; אבל יש בה קנאה ושנאה וצרות-עין יתר מדוי. לא נכחד מכם אהובים, כי כל הימים אשר לא תסור מעליכם „רוח האלהים" ולא תסתלק מכם שכינתו לא תשמעו מאחיכם-לעט אף דבור אחד, אף מלה אחת ש' אמוץ-הלב וחזוק-הרוח. „וישר כחכם" לא ישמיעכם אף אחד מהם בכל לבו ונפשו. הגדולים מכם יביטו עליכם מגבוה, והקטנים מכם יעפרו בעפר ובטיט-חוצות לעומתכם. אולם אם באמת ובתמים אתם אהבים את הספרות הזו ברית, השפה העברית והשירה העברית, אל נא תביטו ימין ושמאל; אל תנו און לא לתהלות ותשבחות ולא לנאצות וגדופים; אל תצמו לגמול, כי אם

הוסיפו ללכת הלאה בדרככם ועברו את עבודתכם, והיה אם תפיק מכם ר
זתשביעכם נחת-רות — והיה זה שכרכם.

למה נכחד את האמת, הגלויה והידועה, תחת לשוננו? יש בקר
סופרים לא-מעט מהמין הידוע, אשר בראותם סופר חדש בא אל גבולם, זו
בעצם כח יצירתו ובמסלתו ילך באמץ לב ובקומה זקופה, מיר יתנפלו עליו כ
צר ואויב, כעל מורד במלכותם הספרותית... אכן מלחמה להסופרים הזקני
אם לפי שנותיהם או לפי כשרונם, עם הסופרים הצעירים עזי-הרוח. כן ו
מכבר הימים וכן יהיה לעולמים ככל לשון וספרות. והמלחמה הזאת, התנגז
שני עולמות, מביאה חיים ותנועה, התחדשות הרוח והתגברות השאיפו
וזאלו לא היתה מלחמה כזאת גם בספרותנו כיום היינו צריכים להמציאה, ל
תבוא במצב מנוחת-הקפאון. כי סופר בעל כשרון ובעל נפש באמת לא י
זלא יבהל מפני חרפות, נאצות ועקיצות דקות וגסות; כל אלה אינן יכו
להמעיט את דמותו, להעיב את רוחו ולהחליש את אמץ שאיפתו. הסופר
המשורר הירא ורך הלבב — פסול לכהונתו. ולבעל הבשרון האמתי וה
העו מביאה ההתנפלות הרגילה תועלת. לא מעטה. היא מוסיפה לו כח ועצנ
וכאבן-בחן היא לו לבחון ולנסות את עוז מנמתו ושאיפותיו.

ילך לו אפוא משוררנו החדש וילחם לנפשו. שיריו יקרבוהו וש
ירחיקוהו. אין איש אשר ינחל את עטרת הנצחון בלי עמל זבלי מלחמה. בנש
איננה מתנחלת ובירושה איננה עוברת. הגחפות והגדופים הידועים של מבק
כמין ידוע מביאים לפעמים נחת רוח ורגעי שחוק נעים לאיש אשר „רוח אלה
בו. ולמה זה אפוא תרע עיננו במשוררנו זה? יטעם נא גם הוא טעם הש
הנעים והמר הלו, כי על כן הוא איש אשר רוח בו.

ואם תבוא הבקרת האמתית ותשמיע למשוררנו זה את חסרונור
שישנם בו באמת, ותוכיח את שגיאותיו על פניו, או יטה נא לה און ויג
לכל הגה היוצא מפיה, חלילה לנו להעלות קטרת באפו של המשורר-הצ
פן תשים מחנק לרוחו, פן יגבה וירום לבבו בשמעו תהלתו, ויפול מצו
השירה.

תכונת השירים המונחים לפני, רוחם, שפתם, סגנונם מראים לנו
השנויים שבאו בחיינו ובאוצר רגשותינו, דור דור וחכמיו, דור דור וסופ
דור דור ומשורריו; וברוכים תהיו, ידירי, על תתכם מקום בהוצאתכם לסופ
אמשוררנו החדשים.

ברגשות כבוד

ר. בריונין.

ברלין. אדר, תרנ"ט.

